

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

RAPPORT UV ÖST 2005:79

ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 2

Elkalbel mellan Grimshult och Rödebol

Grimshult 1:1 och Rödebol 1:1, Ödeshögs socken och kommun, Östergötland.

Dnr: 421-2992-2005

Ylva Granath

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se

Text och grafik Ylva Granath

Utskrift UV Öst, Linköping, 2005

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

© 2005 Riksantikvarieämbetet

Rapport UV Öst 2005:79

ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund 5

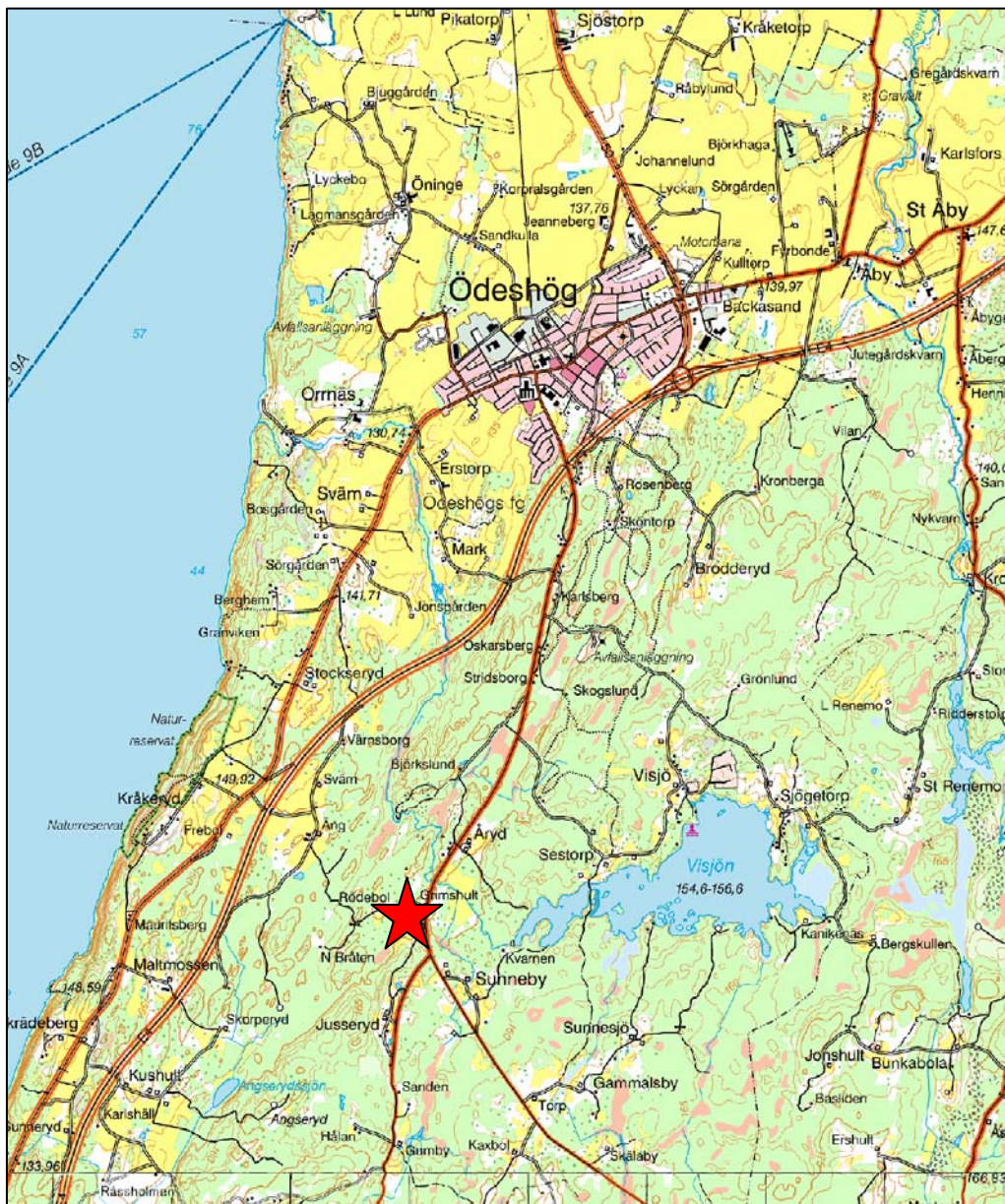
Topografi och fornlämningsmiljö 5

Syfte och metod 5

Resultat 6

Referenser 8

Administrativa uppgifter 8

Figur 1. Utdrag ur digitala Gröna kartan med undersökningsområdet markerat.

Elkabel mellan Grimshult och Rödebol

Med anledning av att Vattenfall Eldistribution planerar att rasera befintlig luftledning och ersätta den med nedgrävda elkablar mellan Grimshult 1:1 och Rödebol 1:1, Ödeshögs socken och kommun, Östergötland, har Riksantikvarieämbetet UV Öst utfört en arkeologisk utredning, etapp 2. Arbetet utfördes av Ylva Granath, som även har sammanställt rapporten. Vid utredningen påträffades inga fornlämningar.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution planerar att ersätta luftledningar med nedgrävda elkablar mellan Grimshult och Rödebol. Fastigheten Rödebol ingick i en arkeologisk- och kulturhistorisk inventering som utfördes år 1999 av Riksantikvarieämbetet, UV Öst, på uppdrag av Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nilsson 1999). Inventeringen utfördes inom ramen för projektet Hålavedsbygden, där fornlämningar och senare tiders kulturlämningar dokumenterades. Vid inventeringen dokumenterades flera områden med fossil åkermark, Ödeshög 137:1-141:1, inom Rödebol. Närheten till dessa var orsaken till att den arkeologiska utredningen, etapp 2, genomfördes.

Topografi och fornlämningsmiljö

Bygden söder om Ödeshög karakteriseras av ett igenväxande odlingslandskap. Bebyggelsenamn med ändelsen –bol är i Östergötland representerade i skogssocknarna St Åby och Ödeshög. Gårdarna med dessa namn finns inte nämnda i medeltida handlingar vilket tyder på en relativt sen etablering. Området är relativt utforskat vad gäller förhistorisk och historisk tid. Före den ovan nämnda kulturhistoriska inventeringen fanns inga kända lämningar, förutom Bråtens gamla tomt (Ödeshög 124:1) (fig. 2), som är belägen ca 500 m sydväst om Rödebol.

Rödebol finns skriftligen nämnt första gången år 1550 då det var ett kronotorp. De fossila åkrar som påträffades vid inventeringen (Ödeshög 137:1 - 141:1) (fig. 2) utgörs av åkrar av olika typer och åldern på dessa är svårbedömda. Utifrån åkerytornas och röjningsrösenas utseende kan de såväl vara av 1700-tals ursprung eller äldre, möjligen medeltida (Nilsson 1999:11).

Elkabeln planerades att grävas ned utmed körvägen mellan Rödebol och Grimshult, och anslutas till befintliga transformatorer inne på gårdsplanerna. Utmed körvägen finns dessutom grindstolpar av trä som benämns Nr 6 i inventeringen (Nilsson 1999). Grindstolparna ingår i kulturmiljön kring Rödebol, och hänsyn bör tas till dessa vid exploateringen.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen, etapp 2, var att undersöka om det fanns fast fornlämning inom exploateringsområdet. Om så var fallet, skulle utredningen ligga till grund för länsstyrelsens vidare bedömning i ärendet.

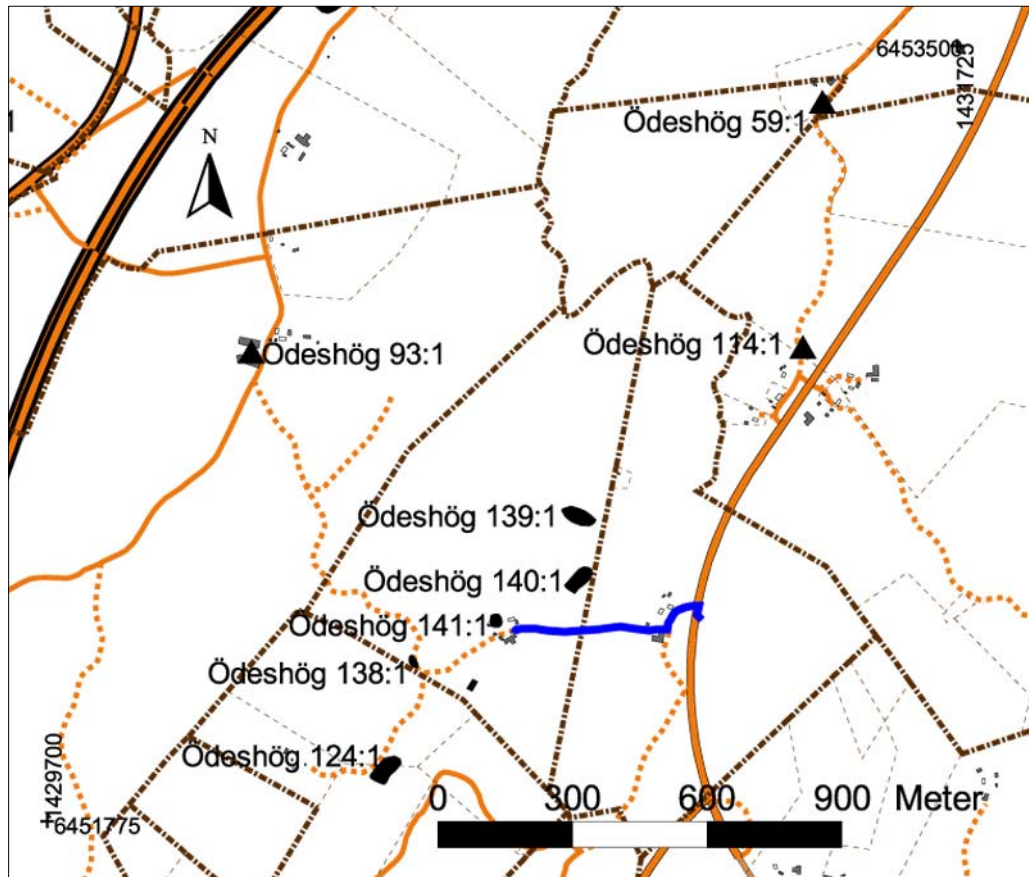
Arbetet skedde genom sökschaktning med grävmaskin. Schakten mättes in digitalt och registrerades i RAÄ/UVs digitala informationssystem Intrasis.

Resultat

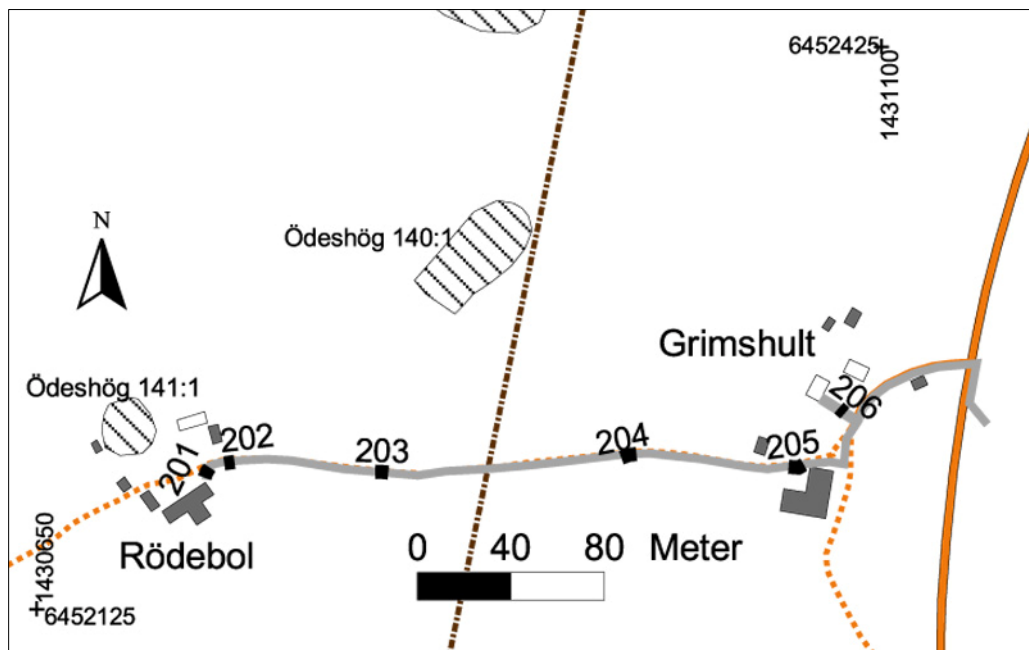
Sammanlagt drogs sex sökschakt längs ledningens planerade sträckning, med en skopbredd på 0,40 m. Schakten lades delvis på gårdsplanerna vid Rödebol och Grimshult, och inne i trädgården vid boningshuset i Grimshult, för att se om området innehöll lämningar som kunde datera bebyggelsen. Schakt drogs också i höjdlägen längs med körvägen mellan de båda gårdarna, för att se om där fanns boplatslämningar eller äldre odlingshorisonter. Vägen gick i övrigt i låglänta och sankta områden.

I ett av schakten (S 201) hittades under matjorden en gles stenpackning med 0,20-0,40 m stora stenar. Bland och under denna fanns glas, tegel och järnspik. Packningen utgör sannolikt uppbyggnad för gårdsplanen i Rödebol. Schakt 202, 203 och 204 drogs strax intill körvägen och innehöll sprängsten och uppfyllnadsmassor till vägen. I schakt 205, utanför ladugården i Grimshult, iaktogs i schaktväggen ett stolphål. I fyllningen fanns fönsterglas. Troligtvis har det stått en el- eller telestolpe här. Schakt 206 drogs i trädgården vid boningshuset i Grimshult. Matjorden var tjock (0,40 m) och påfallande fri från sten. Aningen är ytan uppfylld för trädgården, eller så har här tidigare funnits trädgårds- eller potatisland.

Inga fornlämningar påverkas av exploateringen.

Figur 2. Utdrag ur digitala fastighetskartan med ledningsdragningen i blått och omkringliggande forn- och kulturlämningar markerade. Ödeshög 59:1, 93:1, 114:1-Våghållningsstenar, Ödeshög 124:1-By/gårdstomt, Ödeshög 138:1, 139:1, 140:1, 141:1-Fossila åkrar.

Figur 3. Ledningsdragningen med schakten numererade.

Referenser

Nilsson, P. 1999. Arkeologisk och kulturhistorisk inventering. Hålaveden, del 1. Tingstad, Rödebol, Månsabola och Lilla Morlejan. Fastigheterna Tingstad, Månsabola och Lilla Morlejan i Stora Åby socken, samt Rödebol i Ödeshögs socken, samtliga Ödeshögs kommun, Östergötland. *Rapport UV Öst 1999:6*.

FMIS - digitala fornminnesregistret

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 421-2992-2005

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-11401-05, muntligen 24 november 2005

Projektnummer: 1520704

Undersökningstid: 2 december 2005

Projektgrupp: Ylva Granath

Exploateringsyta: 480 löpmetrar.

Undersökt yta: 40 löpmetrar.

Läge: Ekonomiska kartan, blad 8E 0g Visjön

Koordinatsystem: RT 90 2,5 gon V

Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: x-6452207 y-1430961

Höjdsystem: Rikets

Fynd: inga fynd